

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

V [i. e. IV]. Caluinismus in Dania gliscit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

præteriri non debet, quod Lutherus è Saxonica sua specula omnia rerum momenta obseruans & temporibus insidians quosdã regni proceres, quibus doctrinam suam non displicere intellexerat, litteris exhortatus est, vt sicut Christierni tyrãidem à se depulissent, sic à Papæ quoq; seruitute se ac regnum liberarent: duo maxime valida ad id tela subministrans. *Episcopos enim & ceteros Ecclesiasticos monuit, vt intolerabile illud coelibatus onus à se abicerent: seculares, vt bona & opes cœcæ quadam & indiscretæ pietatē & deuotionē à maioribus Ecclesijs donatas, ab eisdem repeterent: atque hoc modo illos carnali voluptati, hos vero bonis Ecclesiæ inhabitantes, facile in sententiam suam adduxit.* Quum veto regem de instauranda Hafniensi Academia cogitare intellexisset, Theologum sua quasi manu formatum ad eum misit, *Ioannem Machabaum nomine, natione Scotum:* qui quod in Scotia Moniali quadam iuuenicula abusus esset, mutato habitu in Hollandiam traiecerat, atque inde ad Lutherum tamquam ornatum eiusmodi facinorum asylum. Vitebergam confugerat. Hic in Daniam appulsus, quum suo exemplo, tũ doctrina multos excitauit, vt abiectis cucullis, vxorij voluptatibus frui quam coelibem & austeram vitam agere mallet. Rex in primis, ætate adhuc iuuenis, faciles Lutheranis aures præbuit; & quia Protestantes magna ipsi contra quoscumque, qui controuersiam ipsi de regno moturi essent, promittebant auxilia, facile induci se passus est, vt eorum federi nomen daret. Circa id tempus, nimirum Anno M. D. XXXVI. Lutherus decretum illud, quo quid de ijs quæ inter ipsum & Bucerum hætenus econtrouersa fuerant, sentiendum esset, statuebatur, ad hunc regem in Daniam quoque misit, quod ille amplexus, exclusis Zvinglianis deinceps Lutheranæ religionis professionem præ se tulit.

Inter Episcopos interim boni & sinceri imbecilliores erant, quam vt Regis conatibus possent resistere: mali & mercenarij, Episcopales redditus thoris suis maritalibus associare cupientes, etiam vltro regem incitabant: qui Ioannem Bugenham Pomeranum Vitebergensem Theologum à Luthero missum non tantum summæ cum gratulatione excepit, vt etiam à concionibus sibi, immo quasi totius regni Metropolitanum esse voluit: adeo vt cum antiquo more regibus corona à primario regni Episcopo imponatur, Christianus hic III. à iam dicto Pomerano vii. homine de po-

stremis populi coronari voluerit, vsurpatis ceteris omnibus ceremonijs, quæ antiquitus in eiusmodi actu solebant adhiberi. Regis exemplo obsequutus populus, quam voluit doctrinam facile recepit. Tanto vero omissior ac minus periculosa hæc fuit mutatio, quod antiquæ & in Catholica hætenus Ecclesiæ vsitatae ceremoniæ in sacris peragendis omnes fere retinerentur, vt & ornamenta & vasa sacra: & omnis vis à templis & locis sacris abstineret. Nam & altaria eodem situ permanebant, & super ea Crucifixi, in ijs vero duodecim Apostolorum & aliorum Sanctorum imagines, eodem ornatu, iuxta ceteris accensis, visebatur: Prædicans eodem quo apud Catholicos ornatum sacrum, instar Missæ, peragebat; Vesperæ & Matutinae aliaque Officia in Ecclesijs more solito decantabantur; in S. Eucharistiæ communionem etiam nihil ferè mutatum cernebatur, quam quod sub vtraque specie porrigeretur, ita flagitante populo, quem difficile erat erudire quam prudenter Ecclesiæ in eo fecerit, quod laicis communionem sub vnanatum specie dari iussit, vt alias diximus. Hæc, inquam, videns populus, mutationem hanc vix sensu perceptam, facile tulit: & talem formam religionis qualem Principi placere animaduertebat, ex manibus eius recepit. Nimirum,

Componitur orbis

Regis ad exemplum Nec sic inlectere sensus

Humanos edicta valent, vt vitæ regentis.

Mobile mutatur semper cum Principe vulgus.

Idem Rex quum Sacerdotes & monachos ad incestas nuptias certatim conuolantes videret, tanto lubentius id se permittere dixit, quod alienarum vxorum pudicitia non facile posthac insidiatur osperaret.

IV. Etsi vero mutata in Danicæ regno religione, è Germania passim Prædicantes magno numero accurrerint, Sacramentarij tamen, Zuingliani & Calvinistæ diu in eolocom non habuerunt. Tandem Mariæ Angliæ regno adnota, *Ioannes Lascus Nobilis Polonus,* Zuinglianz, quæ ibi fuerat, collectas Ecclesiæ reliquias duabus nauibus imposuit, & cursum Daniam versus direxit, sperans Regem è tam miserabili naufragio eluctatosi non alio, eo saltem nomine non grauare recepturum, quod ipsi quoque acerrimi Romanæ Ecclesiæ essent hostes. Appulsus ergo, Regem adit, cique

eique non sociorum tantum & comitum, verum suas etiam, vt qui ob religionem à patria crudeliter proscripti essent, miserias demonstrat: & hospitium ac sacra suo more faciendi ac docendi libertatem petit. E contra Lutherani Regem monent, etiam atque etiam caneret sibi ab eiusmodi hominibus, nec ipsorum, qui Papistis multo peiores essent, doctrina regnum suum infici pateceretur. Præ ceteris *Paulus Nouiomagus* Regis Concionator execrabiles eorum blasphemias de Sacramento altaris & reali corporis ac sanguinis Christi in eo præsentia Dei que omnipotentia pluribus demonsttrauit. *Lascus interim* & *Vienhoius* Regem vrgeret atque obsecrare non cessabant, & regentis in Lutheranos conuicijs, ipsos tamquam hæreticos & seductores, qui doctrina sua semipapistica & regem & populum perditum irent, increpabant. Eodem etiam aliunde *Anabaptista* & *Trinitarij* quidam accurserant: sed tam hos quam illos Rex edicto quamprimum regno excedere iussit. Mirum est quantum utriusque, *Lutherani scilicet* & *Caluiniste*, in Prophetæ quisque sui auctoritate præsidij sibi quaerierint; quamuis Lutherus iam esset mortuus, Caluius vero adhuc viueret. Lutheranus clamabat, *Lutheri* & *D. Pauli Apostoli doctrinam unam atque eandem esse*. Caluinista contra occinebat (f). *Lutherum hominem fuisse, & errare potuisse*. Tum ille: *Quid tu sis, Lutherum in doctrina errare potuisse, qui primus Euangelij lumen pane extinctum, saculo nostro rursus accendit?* Et si vero Caluinistis quod replicarent non deccat, Lutheranis tamen cedere, & collectis sarcinis aliud migrare coacti sunt. Discedens *Lascus* ad regem scripsit, ad tantæ iniuriæ Deo & Ecclesiæ illatæ vltionem, cælum ac terram inuocans. *Ecce* (inquit Auctor Historiæ de Confessione Augustana) *quomodo audaces & temerarij isti homines etiam Reges, Principes ac Magistratus aggrediuntur, ipsorum comitibus sese opponentes*. Idem ait, *prudenter regem fecisse, tam malos hospites mature eijciendo: atque optandum esse vt omnes Christiani Principes idem faciant, ne Sacramentarium illud virus longius proserpat*. Hæc ille. At postquam *Christianus III.* qui usque ad Anno 1559. regnauit, Hollandis & Angliæ non negocianditantum in regno suo, verum etiam religionem exercendi facultatem concessit, paulatim Caluinismus ibi inualescere cœpit. Toto tamen regno non pauci Catholici etiamnum inueniuntur; quos in oc-

culto sacerdotes sæculari habitu vestiti docent, & consolantur, donec tandem Deus ex hæreseos tyrannide ereptis, veræ & Catholicæ religionis vsu ipsis ac toti regno restituat. Postem equidem hac de re multa ab alijs mihi suggesta speciatim referre; sed quia novos nostros Euangelicos non tantum reum suarum satagere, verum etiam ad ea quæ in longinquis prouincijs geruntur aures arrigere atque oculos emittere non ignoro (non illaudabili sane zelo, & causa bona esset; vt qui decepti in media perditionis abyssu salutem suam operari se falso sibi persuadent) vocem & calamum contineo, ne ijs qui veram Iesu Christi Ecclesiam in his in locis restauratam cupiunt, periculum aliquod creem.

V. Eadem tempestas & calamitas quæ Daniæ, Noruegiæ quoque affixit ac vehementer concussit. Ingressi primum hæresi Archiepiscopus quidem *Nidrosiensis* magno animo sese vnâ cum populo fidei suæ commisso opposuit: sed tandem manus dedit, partim Danorum violentia, partim alterius Episcopi ignauia & exemplo victus, qui cum è captiuitate euadendi nullam aliam rationem videret, è *Lutheri*, vel potius hæreseos, cuius meretrix illa *Babylonica* in Apocalypsi figura est, calice bibita, vti & plures Canonici & Ecclesiastici, qui libertatem illam vxorem ducendi, & nihilominus interim Ecclesiasticis bonis & dignitatibus fruendi, obujs vlnis amplexi sunt. Res tamen valde mira est, quod etiam si regni huius incolæ iam sexaginta & amplius annos Catholicæ religionis priuati sint exercitio, eius tamen etiam rustici homines, quasi per manus traditam memoriam seruant. Mihi quidem cum multis ex eo regno in nostrum portum appulsis sermo fuit, affirmantibus, nunquam isthæc maiorum siue Catholicæ religionis sine multis querimonijs & lamentationibus fieri mentionem; omnesque calamitates & miserias eius mutationi vel profligationi vulgò adscribi. In Noruegia certe postquam fama percrebuit, Sacerdotes quosdam sanctæ & Catholicæ Societatis in Sueciam appulisse (vt sequenti capite ostendam) quamplurimi in mag-

Ccc 2

nam

& Vide repetit. Conf. August.